

Korte risicobeoordeling

***Choristoneura rosaceana* (Harris) (EU – Q)**

Naam waaronder gereguleerd: *Choristoneura* spp. (niet-Europese)

Categorie: insecten en mijten

Er zijn tientallen soorten bekend binnen het geslacht *Choristoneura*. (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2019) noemt 47 soorten en ondersoorten. De soorten en ondersoorten komen voor in Noord-Amerika, Eurazië en Afrika. Er is echter onzekerheid over de taxonomische status van de Afrikaanse soorten (Fagua et al., 2019).

Voor de EU vormen *Choristoneura*-soorten die aanwezig zijn in de Noord-Amerika het grootste gevaar (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2019). Dit zijn de soorten die behoren tot de 'Spruce budworm species complex': *C. pinus*, *C. fumiferana*, *C. retiniana*, *C. carnana*, *C. lambertiana*, *C. occidentalis occidentalis*, *C. occidentalis biennis* en *C. orae*. Dit zijn soorten die significante schade veroorzaken in bossen in Noord-Amerika. Andere soorten die voorkomen in Noord-Amerika en bekend zijn als schadelijk zijn *C. conflictana*, een plaag van populier, *C. rosaceae* een plaag op planten uit de familie van de Rosaceae en *C. parallela* die *Vaccinium* aantast. Voor deze soorten is een korte risicobeoordeling opgesteld. Voor de andere niet-Europese *Choristoneura* soorten zijn geen gegevens beschikbaar over hun schadelijkheid (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2019). In het huidige document wordt het risico van ***C. rosaceana*** beoordeeld.

Datum: december 2019

1. Verspreiding, waardplanten en belangrijkste pathways

Verspreiding

Europese Unie: geen meldingen (EPPO Global Database, 10.09.2019)

Buiten de Europese Unie: Canada en de Verenigde Staten (VS) (EPPO Global Database, 10.09.2019)

Waardplanten

C. rosaceana is een polyfaag organisme. Waardplanten zijn: *Abies balsamea*, *Acer negundo*, *Acer rubrum*, *Acer saccharinum*, *Acer sp.*, *Aesculus californica*, *Aesculus californica*, *Alnus incana*, *Ambrosia sp.*, *Amelanchier spicata*, *Amorpha fruticosa*, *Aster sp.*, *Betula alleghaniensis*, *Betula papyrifera*, *Calycanthus occidentalis*, *Ceanothus integerrimus*, *Celtis occidentalis*, *Cercis canadensis*, *Comandra umbellata*, *Cornus florida*, *Cornus glabrata*, *Cornus racemosa*, *Cornus sp.*, *Corylus avellane*, *Crataegus sp.*, *Dianthus caryophyllus*, *Fraxinus sp.*, *Geranium sp.*, *Helianthus annuus*, *Hypericum sp.*, *Lonicera periclymenum*, *Malus domestica*, *Malus pumila*, *Ostrya virginiana*, *Phaseolus vulgaris*, *Picea glauca*, *Pistacia sp.*, *Populus balsamifera*, *Populus sp.*, *Populus tremuloides*, *Prunus avium*, *Prunus ilicifolia*, *Prunus pennsylvanica*, *Prunus persica*, *Prunus virginiana*, *Pseudotsuga menziesii*, *Pyrus communis*, *Quercus agrifolia*, *Quercus alba*, *Quercus macrocarpa*, *Quercus rubra*, *Rhamnus sp.*, *Rhododendron sp.*, *Rhus coriaria*, *Rosa sp.*, *Rubus flagellaris*, *Rubus idaeus*, *Rubus sp.*, *Salix lasiolepis*, *Solidago sp.*, *Spiraea sp.*, *Symphoricarpos vaccinioides*, *Syringasp.*, *Syringa vulgaris*, *Tilia americana*, *Tilia sp.*, *Trifolium pretense*, *Tsugaheterophylla*, *Typha latifolia*, *Ulmus americana*, *Ulmus sp.*, *Vaccinium corymbosum*, *Verbena sp.*, *Viburnum lentago* (Brown et al., 2008). De soort is vooral bekend als plaagorganisme in appel (EPPO-datasheet). CABI (2017) geeft aan dat het organisme ook algemeen voorkomt in kassen. In een oud artikel wordt de soort genoemd als een van de meest schadelijke rupsen op rozen in kassen in

Ohio (Laurie & Kiplinger, 1944). Recente artikelen over schade in kasteelten zijn niet gevonden. In deze korte risicobeoordeling wordt in de teelt de potentiële impact geschat voor:

- *Malus domestica* L. (appel)
- *Rosa* (roos)

Belangrijkste pathways

1. Planten bestemd voor opplant van waardplanten met uitzondering van zaden

Volgens (CABI, 2017) is transport van in rust verkerende houtige waardplanten de belangrijkste pathway.

2. Samenvatting risicoscores

Parameter(combinaties)	Score	Schaal
Kans op een besmetting (P1-P2)	2	1 - 5
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) (P1-P3)	2	1 - 5
Kans dat het organisme officiële uitroeimaatregelen overleeft (P4)	4	1 - 4
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) ondanks officiële uitroeimaatregelen (P1-P3, P4)	4	1 - 6
Directe impact voor de teelt op perceelsniveau	4	1 - 5
Directe impact voor de teelt nationaal	7	1 - 9
Potentiële impact voor de export nationaal	7	1 - 9
Directe impact voor de groene ruimte	3	1 - 5

3. Risicoscores

Per onderdeel vindt u de risicoscore en de schaal [minimaal - maximaal mogelijke score]

P1 (associatie met pathway): 2 [1-5]

Biologie

Eieren worden gelegd op bladeren. De larven voeden zich van de bladeren. Larven overwinteren in een hibernaculum op een beschutte plek bijvoorbeeld op twijgen of stammen (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2019).

Wet- en regelgeving

Import van planten, met uitzondering van vruchten en zaden, van *Abies*, *Picea*, *Pseudotsuga*, *Tsuga* is verboden uit de meeste derde landen waaronder Canada en de VS.

Sinds 14 december 2019 geldt er een (tijdelijk) importverbod voor planten bestemd voor opplant, met uitzondering van zaden en planten in weefselcultuur en natuurlijk en kunstmatig natuurlijke of kunstmatige wijze gekweekte miniatuurplanten, van verschillende genera en soorten waaronder meerdere waardplanten van *C. rosaceana*: *Acer*, *Alnus*, *Betula*, *Cornus*, *Corylus*, *Crataegus*, *Lonicera*, *Malus*, *Populus*, *Prunus*, *Quercus*, *Salix* en *Ulmus*.

Vondsten en intercepties

Er zijn geen vondsten en intercepties van *C. rosaceana* bekend in de EU (EPPO Global Database, 10.09.2019).

Score

Score 2:

- er zijn geen intercepties of pathway-gerelateerde vondsten bekend in de EU (score 1 of 2);

- het organisme is zeer polyfaag en kan met vele soorten planten meeliften. Voor een aantal soorten geldt een importverbod, maar voor veel waardplantsoorten geldt geen verbod nog bijzondere voorschriften ten aanzien van het organisme (score 2).

P2 (transfer): 5 [1-5] (pathway 1)

De pathway is planten bestemd voor opplant.

P3 (kans op vestiging na transfer): 4 [1-5]

Het organisme kan zich waarschijnlijk buiten vestigen; ten minste twee individuen van verschillende sekse (mating type) zijn nodig voor het initiëren van een populatie.

P4 (kans overleven uitroeiactie): 4 [1-4]

Waardplanten zijn algemeen aanwezig in de groene ruimte; natuurlijke verspreiding is mogelijk via vliegen van motten en meer passief met de wind (EPPO-datasheet). De kans op vroege detectie (detectie wanneer besmetting nog klein en op één plek zit) van een uitbraak is klein.

Effect op perceelsniveau: 4 (fruit), 4 (sierteelt onder glas) [1-5]

In de boomkwekerij kunnen *Choristoneura* spp. waarschijnlijk worden beheerst met gewasbeschermingsmiddelen tegen rupsen en motten. In de appelteelt zal beheersing lastiger zijn omdat toepassing van insecticiden de geïntegreerde bestrijding van veel andere plagen kan verstoren. Hoge percentages van vruchtschade zijn gemeld uit Noord-Amerika (score 4). Over schade in kasgewassen is weinig bekend. Vraatschade aan blad kan takken overkoopbaar maken; score 4, maar de onzekerheid is groot.

Mate van verspreiding: 3 [1-4]

De verwachting is dat *Choristoneura* spp. zich over het hele land zullen verspreiden (score 3: 26 – 75% van de percelen krijgt jaarlijks te maken met het organisme).

Productiewaarde-teelt: 5 (fruit), 5 (sierteelt onder glas) [1-6]

De productiewaarde van appel (fruit) ligt tussen de 100 en 250 miljoen euro (score 5).

De productiewaarde van rozen onder glas ligt tussen de 100 en 250 miljoen euro (score 5).

Impact op groene ruimte: 3 [1-5]

Het organisme is vooral bekend als plaagorganisme in de commerciële teelt van appel. Particuliere eigenaren van appelbomen kunnen mogelijk veel schade ondervinden. Appelbomen zijn niet heel algemeen in de groene ruimte (score 3).

Export-maatregelenniveau: 4 [1-4]

Productieplaatsvrijheid is lastig te garanderen met vliegende insecten die aanwezig zijn in de groene ruimte.

Productiewaarde-export: 6 [1-6]

Het organisme is zeer polyfaag. Eisen zouden kunnen gelden voor een groot aantal plantsoorten met een totale productiewaarde van meer dan 250 miljoen euro.

4. Referenties

- Brown J, Robinson G & Powell J, 2008. Food plant database of the leafrollers of the world (Lepidoptera: Tortricidae) (Version 1.0) [webpagina]. Beschikbaar online: <http://www.tortricid.net/foodplants.asp>
- CABI, 2017. *Choristoneura rosaceana* (oblique banded leaf roller) [webpagina]. Commonwealth Agricultural Bureau International
Beschikbaar online: <https://www-cabi-org.ezproxy.library.wur.nl/cpc/datasheet/13080>
[Geraadpleegd: 10.09.2019].
- EFSA_Panel_on_Plant_Health, Bragard C, Dehnen-Schmutz K, Di Serio F, Gonthier P, Jacques M-A, Jaques Miret JA, Fejer Justesen A, MacLeod A, Magnusson CS, Navas-Cortes JA, Parnell S, Potting R, Reignault PL, Thulke H-H, Van der Werf W, Vicent Civera A, Yuen J, Zappalà L, Grégoire J-C, Kertész V & Milonas P, 2019. Pest categorisation of non-EU *Choristoneura* spp. *EFSA Journal*, 17, e05671. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2019.5671>
- Fagua G, Condamine FL, Dombroskie JJ, Byun BK, De Prins J, Simonsen TJ, Baez M, Brunet BM & Sperling FA, 2019. Genus delimitation, biogeography and diversification of *Choristoneura* Lederer (Lepidoptera: Tortricidae) based on molecular evidence. *Systematic Entomology*, 44, 19-38.
- Laurie A & Kiplinger DC, 1944. *Culture of Greenhouse Roses*. Ohio Agricultural Experiment Station, Wooster, Ohio.

5. Afkadering

Dit is een korte risicobeoordeling om een indicatie te krijgen van het risico van het organisme voor Nederland. Er is geen uitvoerig literatuuronderzoek gedaan. Nieuwe informatie over bijvoorbeeld de biologie of het verspreidingsgebied van het organisme kan aanleiding zijn om de risicobeoordeling aan te passen. Daarnaast kunnen door aanpassing van wet- en regelgeving, handelsstromen e.d. risico's wijzigen in de tijd.

De 'potentiële impact voor de export' wordt voor een belangrijk deel bepaald door de biologie van het organisme (met name door de natuurlijke verspreidingscapaciteit van het organisme). De daadwerkelijke impact voor de export zal uiteindelijk afhangen van de eisen die importerende landen zullen stellen bij eventuele vestiging van het organisme in Nederland en de exportwaarde naar die landen. De daadwerkelijke impact kan dus (in sterke mate) afwijken van de potentiële impact.

In de lijst van referenties staan alle gerefereerde bronnen met uitzondering van de standaardbronnen: EPPO-datasheet, EPPO Global Database, EPPO Reporting Service en de rapporten Fytosignalering van de NVWA. Deze bronnen zijn te vinden op de websites van EPPO (European and Mediterranean Plant Protection Organisation) en de NVWA. Een beschrijving van de risicobeoordelingsmethode (o.a. 'rating guidance') kunt u ook vinden op de website van de NVWA.